

พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในชุมชนเขตวังทองหลาง

The Living Performance in Accordance with the Sufficiency Economy – Base of Family

Leaders in Wangthonglang Community.

ปริญญา สารทอง, นิภาพร ไชยศรีเมือง

ABSTRACT

The purpose of this study was to study demographic characteristics, knowledge of sufficiency economy and living performance in accordance with the sufficiency economy. The samples consisted of 400 participants who were family leaders. Five rating scale questionnaires were administered and then data analyzed and presented by percentage, mean, standard deviation, t-test and One Way Analysis of Variance and Scheffe's method was used. The results of the study revealed that the majority of the family leaders were female (67.3 percent), aged between 41-50 years (31.8 percent). The level of education was Bachelor's of Degree (28.3 percent) and doing self business around 35.3 percent. Family annual income was more than 20,001 Baht with average of family 1-3 members (49.8 percent). The results found that the family leaders level of knowledge of sufficiency economy. Money savings was crucial known to support the emergence of households had trouble in the future the overall level. The family leaders living performance in accordance with the sufficiency economy. The switch water and electric power off after each use was received the overall high score level. According to the hypothesis testing, demographic characteristics and the living performance in accordance with the sufficiency economy were significant different at 0.05 level.

Keywords: Sufficiency Economy; Behavior; Family leaders

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างคือผู้นำครอบครัวในเขตวังทองหลาง จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่า (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และกรณีที่ค่าความแปรปรวนมีนัยสำคัญทางสถิติทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดย Scheffe ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.3 อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 จบ

การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.3 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 35.3 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 65 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 (2) ผู้นำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการรู้จักออมทำให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินเดือนต่อเดือนในอนาคตของครัวเรือนได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ผู้นำครอบครัวมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4) ผลการทดสอบสมมติฐาน ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง, พฤติกรรม, ผู้นำครอบครัว

บทนำ

ประเทศไทยมีการพัฒนาและมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่ผ่านมา หลายคนได้คิดว่าประเทศไทยได้ก้าวพ้นความยากจนและกำลังก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Country) แต่เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 เราจึงพบว่า สังคมไทยยังคงอ่อนแอ และมีข้อบกพร่องในหลายประเด็นด้วยกัน เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน ที่เกิดขึ้นทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และแม้แต่ภาคประชาสังคม โดยเฉพาะภาครัฐ และภาคเอกชน หรือภาคธุรกิจ ที่ก่อให้เกิดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นจากผลกระทบที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจโลก ซึ่งเหตุดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ และสภาวะร่างกายของประชาชนเป็นอย่างมาก จนทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของภาครัฐ และระบบการเมือง จนนำไปสู่การปฏิรูประบบการเมือง โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับบริบทของประเทศ ภูมิสังคม หรืออัตภาพขององค์กร หรือความพร้อมของคนและระบบตามแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริ จึงหวังพึ่งพิงความรู้ เทคโนโลยี เงินลงทุน หรือตลาดจากภายนอกประเทศมากเกินไป โดยไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก จากการประเมินผลการพัฒนาในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ “จุดอ่อน” ของการพัฒนาที่สำคัญ คือระบบบริหารทางเศรษฐกิจ การเมืองและราชการยังเป็น การรวมศูนย์อำนาจและขาดประสิทธิภาพ ระบบกฎหมายล้าสมัย นำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศ คือการทุจริต ประพฤติมิชอบ ที่เกิดขึ้นทั้ง

ในภาคราชการและในภาคธุรกิจเอกชน ขณะเดียวกันคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่สามารถปรับตัวรู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ ทั้งฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยอ่อนแอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจยังด้อยประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจนและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ความอ่อนแอของสังคมไทยที่ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคมมากขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550: 2554)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจได้ทรงเน้นย้ำเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขวิกฤติของชาติ เพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้

ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ” (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2542: 12)

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลักเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

บทเรียนที่ได้จากการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา คือ การใช้ปัจจัยความเจริญทางเศรษฐกิจในการวัดระดับการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ โดยให้คุณค่าทางเงินตราและวัตถุเป็นที่ตั้ง จนนำไปสู่การพัฒนาที่ขาดสติและขาดการยั้งคิด การพัฒนาที่ขาดสติและยังคิดเกิดขึ้น

จากกระแสที่มุ่งไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นแนวทางที่นำมาสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ถึงแม้การพัฒนาทางอุตสาหกรรมนำมาสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงแรก แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นเป็นไปอย่างไม่ยั่งยืนเนื่องจากปัจจัยหลัก ที่ประเทศไทยใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนสภาพความเป็นจริง สติปัญญา และแนวทางการดำเนินชีวิตแบบไทย (สุเมธ ตันติเวชกุล 2542: 18)

หลักเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่เป็นปรัชญาชีวิตที่ว่า “ชีวิตต้องรู้จักพอ” โดยธรรมชาติของสัตว์ มันรู้จักพอ เมื่อได้กินแล้วมีที่อาศัยแล้วมันก็พอ แต่มนุษย์มีปัญญาแล้น เกินสัตว์จึงเกิดความคิดไม่รู้จักพอ แทบทุกคนแสวงหาทรัพย์เพิ่มขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อสิ้นปีก็ประกาศว่าใครเป็นผู้ร่ำรวยที่สุดในโลก

ผู้ที่ต้องการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ต้องคิดให้ตรง คือต้องรู้จักพอ เห็นความทุกข์ของการไม่รู้จักพอ เห็นว่าผู้รู้จักพอย่อมมีความสุขมากกว่าผู้ไม่รู้จักพอ ผู้ที่ไม่รู้จักพอมีความตื่นเต้นในการหาทรัพย์ และตื่นเต้นในการจ่ายทรัพย์ แต่ชีวิตเขาเต็มไปด้วยความทุกข์ที่เขาลืมสังเกต เช่นหมดราศีเมื่อพบเห็นคนที่รวยกว่าตน ครอบครัวยาก ความอบอุ่น แตกแยก พักผ่อนไม่พอ เพราะเบียดเบียนเวลาพักผ่อนไปใช้ในการหาทรัพย์ จิตกังวล นอนไม่หลับ อายุสั้น คนใกล้ชิดไม่จริงใจ ศัตรูมาก บุตรธิดาเป็นคนชั่วร้ายน่ารังเกียจ เพราะสายพันธุ์ไม่ดี พ่อแม่ไม่มีเวลาสั่งสอน ทั้งไม่ยอมให้ผู้อื่น

สั่งสอนด้วย และในที่สุดเขาและครอบครัวสกุลที่เกี่ยวข้อกับความไม่รู้จักพอ จะต้องได้รับทุกข์หนึ่งน่าสงสาร เช่น เกิดคดีความแย่งทรัพย์ เกลียดซึ่งฆ่ากันเองในหมู่ลูกหลาน ไม่สามารถรักษาทรัพย์ไว้ได้หลายชั่วคนอย่างที่ต้องการ คนที่รู้จักพอไม่มีความทุกข์ ดังกล่าว คือ ชีวิตสงบสุข ครอบครัวยอบุ้น กินอร่อย หลับสนิท คนใกล้ชิดจริงใจ อายุยืน เพราะเขาไม่ต้องทรมานทรมายกับการหาทรัพย์อย่างไม่รู้จักพอ ไม่เดือดร้อน กับการอยากได้สิ่งที่เขาไม่มี มีราศีเป็นปกติเมื่อพบคนที่ร่ำรวยกว่า ทั้งยังปลื้มใจอิมเอิบใจ เมื่อเขาได้ระบายส่วนที่เกินพอออกไปช่วยเหลือผู้ที่มีทุกข์อย่างจริงใจต้องการให้เขาพ้นทุกข์ (โดยไม่ต้อง ประกาศลงหนังสือพิมพ์ หรือออกโทรทัศน์) คนรู้จักพอไม่ใช่คนจน อาจเป็นคนมีทรัพย์มากหรือน้อยก็ได้เมื่อเขารู้จักพอ ทรัพย์สินที่มีอยู่ก็มหาศาล เพราะจะใช้ไม่หมด คนไม่รู้จักพออาจเป็นคนมีทรัพย์มากหรือน้อยก็ได้ เมื่อเขาไม่รู้จักพอทรัพย์สินที่มีอยู่ก็ไม่พอ ยังรู้สึกขาดแคลนอยู่เสมอ เหมือนคนที่กำลังฝันว่าอีกนานกว่าชีวิตเขาจะพ้นจากความขาดแคลน (บุญเสริม บุญเจริญผล 2541:3)

ลักษณะของการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะดังนี้

1. ต้องพึงตนเองให้มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด
3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหา

ความพอเหมาะพอดีได้ดุลยภาพ

4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันและกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแลกัน

หลักการ 4 ประการ ของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้ชีวิตมีความสุขเหมือนเสา 4 ต้น ช่วยยกชีวิตที่มีความสุข ไม่ต้องทุรนทุรายเกินพอดี ดังในภาพที่ 1 รายละเอียดของหลักการ 4 ประการ ของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด หมายความว่า ต้องพยายามอาศัยตนเองให้มากที่สุด อาศัยปัจจัย หรือคนภายนอกน้อยที่สุด ในระดับครอบครัวพึ่งการผลิต ภายในครอบครัว ระดับชุมชนพึ่งการผลิต ในชุมชน ระดับชาติพึ่งการผลิตภายในชาติ เช่น ในระดับครอบครัว เราต้องรับประทานอาหาร ก็ปลูกพืชไว้รับประทานเอง เราต้องสวมเสื้อผ้า ก็พยายามทอผ้าตัดเสื้อผ้าเอง ปลูกต้นไม้ไว้สำหรับทำเชื้อเพลิง ทำเครื่องเรือน ทำอาคารบ้านเรือน ของใช้ที่ต้องใช้ ก็พยายามทำเอง พยายามซื้อให้น้อยที่สุด ยิ่งเป็นการซื้อจากต่างประเทศยิ่งต้องจำกัดที่สุด เมื่อมีปัญหาที่พยายามแก้ไขด้วยตนเอง ตัวอย่างในระดับชุมชน มีโรงสีของชุมชน มีโรงเรียนของชุมชน มีสหกรณ์ของชุมชน ตัวอย่างในระดับชาติ ผลผลิตสินค้าที่จำเป็นที่ประชาชนใช้กันตามบ้านเรือน ไม่มุ่งพึ่งสินค้านำเข้ามากนัก เมื่อมีปัญหาระดับชาติต้องพึ่งคนในชาติช่วยกันแก้ปัญหา

2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ตามลักษณะข้อ 1 ของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลดีมากที่สุด มิฉะนั้นก็พึ่งตนเองไม่ได้มากนัก เช่น ในครัวเรือน มีที่ดินเหลืออยู่ก็ปลูกผักผลไม้เอาไว้รับประทาน เวลา

ที่มีเหลืออยู่ก็ผลิตสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ใช้ เช่น เอากระดาษเหลือใช้มาพับถุง หรืออ่านหนังสือหาความรู้ ซ่อมแซมเครื่องใช้หรือบ้านเรือนที่ชำรุดดีกว่านอนดูโทรทัศน์อย่างเกียจคร้านอย่างที่คุณจำนวนมากในประเทศไทยเป็นอยู่ นำเสื้อผ้าของคุณคนโตมาตัดแปลงเป็นเสื้อผ้าของคุณคนเล็ก นำเนกไทของสามีที่ไม่ใช้มาตัดแปลงเป็นส่วนประดับเสื้อผ้าของคุณสาวคนเล็ก นำกระดาษที่ใช้แล้วด้านหนึ่งกลับมาใช้อีกด้านหนึ่ง เศษอาหารที่เหลือก็หมักไว้เป็นปุ๋ย แม้แต่อุจจาระ ปัสสาวะก็มีวิธีเก็บหมักเป็นปุ๋ยได้ เสื้อผ้าที่ใส่ออกนอกบ้านเมื่อเก่าแล้ว ก็นำมาใช้สวมใส่อยู่บ้านได้ ขณะที่เกิดการกินอยู่เมื่อนำมาแยกส่วน ก็สามารถส่งให้ผู้อื่นทำประโยชน์ได้ เช่น เศษอาหารเขานำไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกพลาสติคนำไปหลอมทำเป็นถุงใช้ได้อีก แก้วแตกนำไปหลอมใหม่ เศษกระดาษนำไปย้อมแล้วทำเป็นกระดาษสำหรับผลิตกล่องกระดาษ ชามแตก เศษคอนกรีตจากการก่อสร้าง ถ้าปฏิบัติเช่นนี้ก็ไม่มีปัญหาเรื่องทิ้งขยะหรือขยะล้นเมือง เรื่องเหล่านี้คนไทยยุค พ.ศ. 2540 ไม่เคยคิดทำ คิดแต่ซื้อของใหม่อย่างเดียว ทั้งที่คนไทยยุคก่อน พ.ศ. 2500 ได้ปฏิบัติมาแล้วอย่างดี ยังมีตัวอย่างไม่ได้ของการใช้ทรัพยากรไม่เกิดประโยชน์ดีที่สุดใน การเลี้ยงกุ้งกุลาดำในนา ในสวน โดยเห็นแก่ได้ อยากรู้ได้เงินในปัจจุบัน แต่ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์สะสมปุ๋ยมาเป็นล้านปีต้องถูกน้ำเค็มทำลาย การเผา ต้นไม้ขนาดใหญ่มาเผาเพื่อทำไร่มันสำปะหลัง ซึ่งมีรายได้ไม่พอเลี้ยงครอบครัว การขายที่ดินแก่นายทุน เพียงเพื่อได้เงินสดมาบริโภคระยะสั้นแล้วย้ายเข้าสลัมในภายหน้า

3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้ดุลยภาพ การผลิตและบริโภคเกินกำลัง เป็นการเสียความสมดุลแห่งธรรมชาติของเศรษฐกิจ ธรรมชาติของเศรษฐกิจต้องการความสมดุล ที่ได้มีความสมดุลที่นั่นไม่มีปัญหา ที่ได้ไม่สมดุลที่นั่นต้องมีปัญหา ไม่เกิดปัญหาในปัจจุบันก็เกิดปัญหาในอนาคต การผลิตที่เกินกำลังทรัพยากร (รวมทั้งกำลังเงิน) เป็นความโกลาตามวิธีการของตะวันตก นักธุรกิจตะวันตกสั่งสอนกันต่อ ๆ มาว่า ในการทำธุรกิจใด ๆ จะใช้แต่ทรัพยากรของตนย่อมไม่เพียงพอและไม่มีใครทำกันจะต้องเช่าที่ดินอาคาร ของผู้อื่น ต้องกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ พยายามทำกิจการให้ใหญ่ที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองจากการมีส่วนแบ่งการตลาดสูงกว่า ความคิดนี้ระบอบเข้ามาสู่คนไทย ไม่ว่าจะป็นพ่อค้าหรือชาวนา ต้องกู้เงินมาทำอาชีพ ในที่สุดสินค้าของตนก็เกินอุปสงค์ของตลาด ต่อมาก็เกินกำลังเงินทุนสำรอง แล้วก็ล้มละลายไปตาม ๆ กัน ชาวนาต้องสูญเสียที่ดิน นักธุรกิจต้องปิดกิจการธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ที่ขาดทุนในช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ก็เกิดจากการผลิตที่เกินกำลัง ประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจก็เพราะความโกลาผลิตเกินกำลัง จึงต้องกู้เงินมาก และบริโภคเกินกำลัง จนขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลก็รับภาระหนี้ให้แก่ผู้ประมาท จนเกินกำลัง ทำให้ประชาชนลำบากกันทั่วหน้า ที่จริงการกู้เงินไม่ว่าเพื่อการผลิตหรือการบริโภค ก็ได้เป็นสิ่งชั่วร้าย น่าอัปอายเพียงแต่ต้องแน่ใจจริง ๆ ว่าตนจะมีความสามารถใช้นั้นคืนได้ ต้องคำนวณดูว่ามีความเป็นไปได้สูงมากที่

จะชำระหนี้คืนได้ และถ้าหากเกิดปัญหาขึ้นต้องไม่ก่อความเดือดร้อนในภายหลัง คือต้องเหลือช่องทางนิรภัยกันไว้ การกู้โดยสุ่มเสี่ยงโดยไม่แน่ใจในความน่าจะเป็นที่ตนจะชำระหนี้คืนได้ เป็นความคิดที่ล้น

4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแลกัน เนื่องจากเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องพยายามผลิตสินค้าและบริการใช้เองให้มากที่สุด พยายามหลีกเลี่ยงการซื้อขายในตลาด เพราะไม่ใช่เศรษฐกิจการตลาด (market economy) แต่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่ตนต้องการได้ทุกอย่าง จึงต้องอาศัยที่อยู่ใกล้เคียงในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ดีในอดีตของสังคมไทยคือ การลงแขกเกี่ยวข้าว ซึ่งต่างก็เวียนไปช่วยกันเกี่ยวข้าวในนาของผู้อื่น โดยไม่รับค่าจ้าง การนำสินค้าที่ผลิตได้ในตำบลหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การยืมสินค้ากันใช้แทนการซื้อก็เป็นการช่วยเหลือกันเองแบบหนึ่ง การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเพื่อให้สมาชิกได้ยืมบริโภคในยามขาดแคลน สหกรณ์ที่สมาชิกผลิตสินค้าร่วมกันสหกรณ์ที่สมาชิกออมทรัพย์ร่วมกัน เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการร่วมมือช่วยเหลือกันเอง วิธีการนี้ตรงข้ามกับเศรษฐกิจการตลาด ที่ผลิตสินค้าอย่างเดียว ขายเอาเงินไว้ซื้อสินค้าอื่นที่ตนต้องการ ย่อมเป็นวิธีตัวใครตัวมัน ไม่จำเป็นต้องมีการช่วยเหลือกันและกันในการผลิตและการบริโภค วิธีการของสหกรณ์ยังสามารถนำไปเป็นอำนาจต่อรองกับเศรษฐกิจตลาดภายนอกได้อีก การรวมกันซื้อรวมกันขาย ทำให้อำนาจต่อรองสูง ทั้งการซื้อและการขายไม่ถูกเอาเปรียบ การเข้าสู่

เศรษฐกิจตลาดเป็นการเข้าสู่ภาวะการต่อรอง เส้นอุปสงค์ตัดกับเส้นอุปทาน ก็คือภาพของการต่อรองกันไปสู่จุดที่ยอมกันได้นั่นเอง จุดที่ยอมกันได้อาจเป็นจุดที่ยังมีการเอาเปรียบกันอย่างเห็นมโหฬารก็ได้ แต่ที่ต้องยอมเพราะไม่มีทางเลือก การร่วมกันต่อรอง โดยรวมกันซื้อ รวมกันขาย จึงเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ผู้เสียเปรียบ (บุญเสริม บุญเจริญผล 2541: 4-7)

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะด้านการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาสำหรับชีวิตของคนทุกคน สำหรับคนในเมืองซึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร สามารถประยุกต์เอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับวิถีชีวิตของตนได้โดยต้องรู้จักการทำ “แผนชีวิต” รู้จักใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมกับรายได้และสภาพทางสังคมของตน รู้จักกิน รู้จักใช้โดยไม่ฟุ่มเฟือยและหลงติดไปกับกระแสการบริโภคนิยมแบบตะวันตก คนที่อยู่ในอาชีพใดก็ตามประกอบอาชีพนั้นด้วยความสุจริตและรู้จักใช้ให้พอเพียงกับรายได้ที่ได้รับ เศรษฐกิจแบบพอเพียงนี้เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรมรองรับอย่างมั่นคง ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงจะไม่มีหนี้สินใคร จะไม่คิดโกงและประพฤติทุจริต

การที่มนุษย์มีการขวนขวายศึกษาหาความรู้ทำงานหนัก สะสมทรัพย์สินเงินทอง ทำทุกอย่างชั่วชีวิต เพื่อสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคงแสวงหาเกียรติยศชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ฯลฯ ก็เพื่อต้องการความสุขหรือความพึงพอใจที่

หวังว่าจะได้รับจากสิ่งต่าง ๆ ที่ดิ้นรนแสวงหาเหล่านั้น อับราฮัม เอส. มาสส์ นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง ได้สังเกตพฤติกรรมของมนุษย์และสรุปเป็นทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Hierarchy of Needs Theory) โดยอธิบายว่ามนุษย์จะมีความต้องการซึ่งสามารถจำแนกเป็นลำดับขั้นได้ 5 ระดับ เมื่อชีวิตได้รับสิ่งตอบสนองความต้องการในลำดับขั้นตอนหนึ่ง ๆ อย่างพอเพียงแล้ว ก็จะเขยิบไปแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการในระดับขั้นที่สูงขึ้นต่อไป ตามลำดับคือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)
4. ความต้องการความภาคภูมิใจในตัวเอง (Self Esteem)
5. ความต้องการประจักษ์ถึงความจริงเกี่ยวกับชีวิตตัวเอง (Self A Actualization)

ถ้าหากชีวิตแต่ละชีวิตสามารถแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการตามลำดับขั้นได้อย่างพอเพียง ครบถ้วนเป็นลำดับ ๆ ชีวิตก็จะได้รับการยกระดับพัฒนาการให้สูงขึ้น ๆ จากการหมกมุ่นอยู่กับการแสวงหาทรัพย์สินเงินทองเพื่อตัวเองและครอบครัว ก็ยกระดับไปสู่การทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวม การสร้างสรรค์ที่เป็นอุดมคติในชีวิต สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขสู่วิถีแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สุนัย เศรษฐบุญสร้าง 2550: 40)

ขั้นตอนของการปฏิบัติสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็น “สังคมฐานปัญญา” อันเป็นลำดับขั้นทางตรรกะของการพัฒนาที่เหนือกว่า “สังคมฐานความรู้” ในขณะที่โลกทุกวันนี้กำลังพุ่งถึง “สังคมฐานความรู้” เพราะแข่งขันกันใช้ความรู้และเทคโนโลยีมาช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการต่าง ๆ

แต่เมื่อทรัพยากรของโลกเริ่มร่อยหรอลง (ตัวอย่างเช่น ปริมาณน้ำมันที่เริ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของมนุษย์ จนมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น) ได้ส่งผลให้ทิศทางการพัฒนาของสังคมมนุษย์ในลำดับขั้นถัดไปจาก “สังคมฐานความรู้” จำเป็นต้องก้าวไปสู่การเป็น “สังคมฐานปัญญา” อันหมายถึง การพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์ ให้รู้จักวิธีนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้วางแผนและดำเนินการด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังและมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ของสังคม เป็นไปอย่างพอเพียง พอประมาณ (ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป) บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อสามารถใช้ทรัพยากรที่มีเหลือจำนวนจำกัดได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนมีระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่าง ๆ อันเกิดจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรุนแรงในโลกยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

บลูม (Bloom 1971, อ้างถึงใน อรพินท์ ชาวสว่าง 2543: 57-58) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้

เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

กูต (Good 1973) ให้ความหมายของความรู้ว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 16) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะได้โดยการนึกได้หรือการมองเห็นได้ ยิน ก็จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎโครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้ เป็นต้น

ลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะดังนี้

1. ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด
3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้คุณภาพ
4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันและกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแลกัน

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะด้านการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาสำหรับชีวิตของคนทุกคน สำหรับคนในเมืองซึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร สามารถประยุกต์เอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับวิถีชีวิตของตนได้โดยต้องรู้จักการทำ “แผนชีวิต” รู้จักใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมกับรายได้

และสถานภาพทางสังคมของตน รู้จักกิน รู้จักใช้โดยไม่ฟุ่มเฟือยและหลงติดไปกับกระแสการบริโภคนิยมแบบตะวันตก คนที่อยู่ในอาชีพใดก็ตามประกอบอาชีพนั้นด้วยความสุจริตและรู้จักใช้ให้พอเพียงกับรายได้ที่ได้รับ เศรษฐกิจแบบพอเพียงนี้เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรมรองรับอย่างมั่นคง ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงจะไม่น่าเป็นหนี้สินใคร จะไม่คิดโกงและประพฤติทุจริต

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

สิริธัญญา อติแพทย์ (2551: 106) ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชน กรณีศึกษาชุมชนขยายผลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านร่างกายและจิตใจ และด้านสังคม

พิกุลทอง เกษมสันต์และคณะ (2546: 103) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะกรณีที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในโครงการรวมน้ำใจ ถวายในหลวง พบว่า ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิพร ปณิกบุตร (2544: 71) ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ พบว่า

ความรู้ ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ เนื่องจากเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ ที่ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อให้การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อตนเองสูงสุด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือผู้นำครอบครัวในชุมชนเขตวังทองหลาง ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม – 31 มีนาคม 2558 ซึ่งไม่สามารถกำหนดระดับจำนวนประชากรที่แน่นอนได้

แบบของการวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวทางการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้โปรแกรมคำนวณทางคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามโดยมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสร้างเครื่องมือการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย การตั้งคำถามแบบปลายปิด และวิธีการเรียงลำดับแบบไลเคิร์ต (Likert scale)

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่รับการปรับปรุงแล้ว ส่ง
ให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน เก็บข้อมูล
โดยใช้ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 3 มกราคม – 31
มีนาคม 2558

5. นำแบบสอบถามทั้งหมดหลังจากที่มีการ
ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบคำถามใน
แบบสอบถามแต่ละชุดแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลทาง
สถิติโดยใช้โปรแกรมคำนวณทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของ
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มาดำเนินการ
ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งทำให้ผู้วิจัย
แน่ใจได้ว่าข้อมูลที่นำมาประมวลผลนั้น เป็นข้อมูลที่มี
ความสมบูรณ์ถูกต้อง และอยู่ในรูปแบบเดียวกัน
ทั้งหมด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม
คำนวณทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-Test และ F-Test

ตารางที่ 1

ระดับความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	SD.
1. การมุ่งเน้นการทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวและ ช่วยเหลือผู้อื่นคือหลักการสำคัญของหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.83	1.256
2. เศรษฐกิจพอเพียงเน้นการพอใจและภูมิใจในการดำเนินชีวิตของตนเองตาม อัตภาพ	3.79	0.972
3. การพยายามตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวันออกเป็นหลักการหนึ่งของ หลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.87	1.064
4. ซื้อสินค้าในช่วงโปรโมชัน เพื่อจะได้ใช้สินค้าในราคาประหยัด	3.18	0.992
5. การผลิตเครื่องอุปโภคใช้เองในบ้าน เช่น น้ำยาล้างจาน ยาสระผม จะเป็นการ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของครอบครัว	3.27	1.357
6. การทำอาหารกินเองจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการซื้อจากนอกบ้าน	3.47	1.163
7. การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของครัวเรือนในแต่ละเดือนเป็นสิ่งจำเป็นและ สมควรกระทำแม้จะดูเป็นการยุ่งยากและเสียเวลา	3.39	1.051
8. ไม่ควรกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายเพื่อความสะดวก บันทึกลงและเสริมฐานะ เช่น โทรศัพท์มือถือ เพราะขัดต่อหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.35	1.333
9. การรู้จักออมทำให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินเดือดร้อนในอนาคตของ ครัวเรือนได้	4.21	0.870
10. การพาศุภเคราะห์ลานข้าววัด ทำบุญ ตักบาตร ศึกษาและปฏิบัติธรรม เป็นการ สร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมแก่บุตรหลาน	3.74	1.139
รวม	3.60	0.602

พบว่าผู้นำครอบครัวในเขตวังทองหลาง มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังต่อไปนี้ คือ ข้าพเจ้าปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

ตารางที่ 2

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	SD
1. ข้าพเจ้าปิดทีวี ที่ปุ่ม เปิด-ปิดทุกครั้ง	4.12	0.629
2. ข้าพเจ้ายึดหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต	4.03	0.616
3. ข้าพเจ้าสอนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.51	1.841
4. ข้าพเจ้าดูแลสุขภาพของตนเองและสมาชิกในครัวเรือน เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีคุณค่า	3.80	0.638
5. ข้าพเจ้าอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์	4.21	0.638
6. ข้าพเจ้าปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน	4.39	0.488
7. ข้าพเจ้าหุงข้าวให้พอดีกับจำนวนคนที่รับประทาน	4.21	0.585
8. ข้าพเจ้าและสมาชิกในครอบครัว รับผิดชอบร่วมกันครั้งละมาก ๆ	3.92	0.817
9. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีเหลือเก็บออม	3.71	0.990
10. ข้าพเจ้าลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเหล้า บุหรี่ ค่าหวย เป็นต้น	3.91	1.198
รวม	3.98	0.520

ผลการวิจัย พบว่าผู้นำครอบครัวในเขตวังทองหลาง มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังต่อไปนี้ คือ ข้าพเจ้าปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 รองลงมาคือ ข้าพเจ้าอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ และข้าพเจ้าหุงข้าวให้พอดีกับจำนวนคนที่รับประทาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้นำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการรู้จักออมทำให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินเพื่อเตรียมในอนาคตของครัวเรือนได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพูนศิริ วัจนะภูมิ และคณะ (2551) งานวิจัยเรื่อง การจัดการรายได้และรายจ่ายของครอบครัวข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การจัดการรายจ่ายของ

ครอบครัวข้าราชการครูนั้นจะให้ความสำคัญในเรื่องการวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้นำครอบครัวมีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องข้าพเจ้าปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปัญญา (2550:50) พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมในระดับครอบครัว มีการปฏิบัติตามในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าเพศต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าอายุต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประเวศ วะสี. (2535). *การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร (วิธีแก้ปัญหาที่ยากและสลบซับซ้อน)*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพหลักต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าอาชีพหลักต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่ารายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่ารายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกพินเศรษฐกิจสังคม.

กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2542). ไทย. “เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2542 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง.” 18-19 ธันวาคม 2542.

ปรีชา บุตรศรี. (2550). คู่มือทีมตำบลขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครปฐม.

ธนภัทร์ สุทธิ. (2550). การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาล ตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดวงหทัย วงษ์ราช. (2542). การเปิดรับข่าวสารกับการเข้าร่วมในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกรในเขตอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.